

Çevrimiçi Öğrenme Ortamlarında Yeni Yaklaşımlar: Açık Çevrimiçi Derslerle İlgili Karşılaştırmalı Bir İnceleme

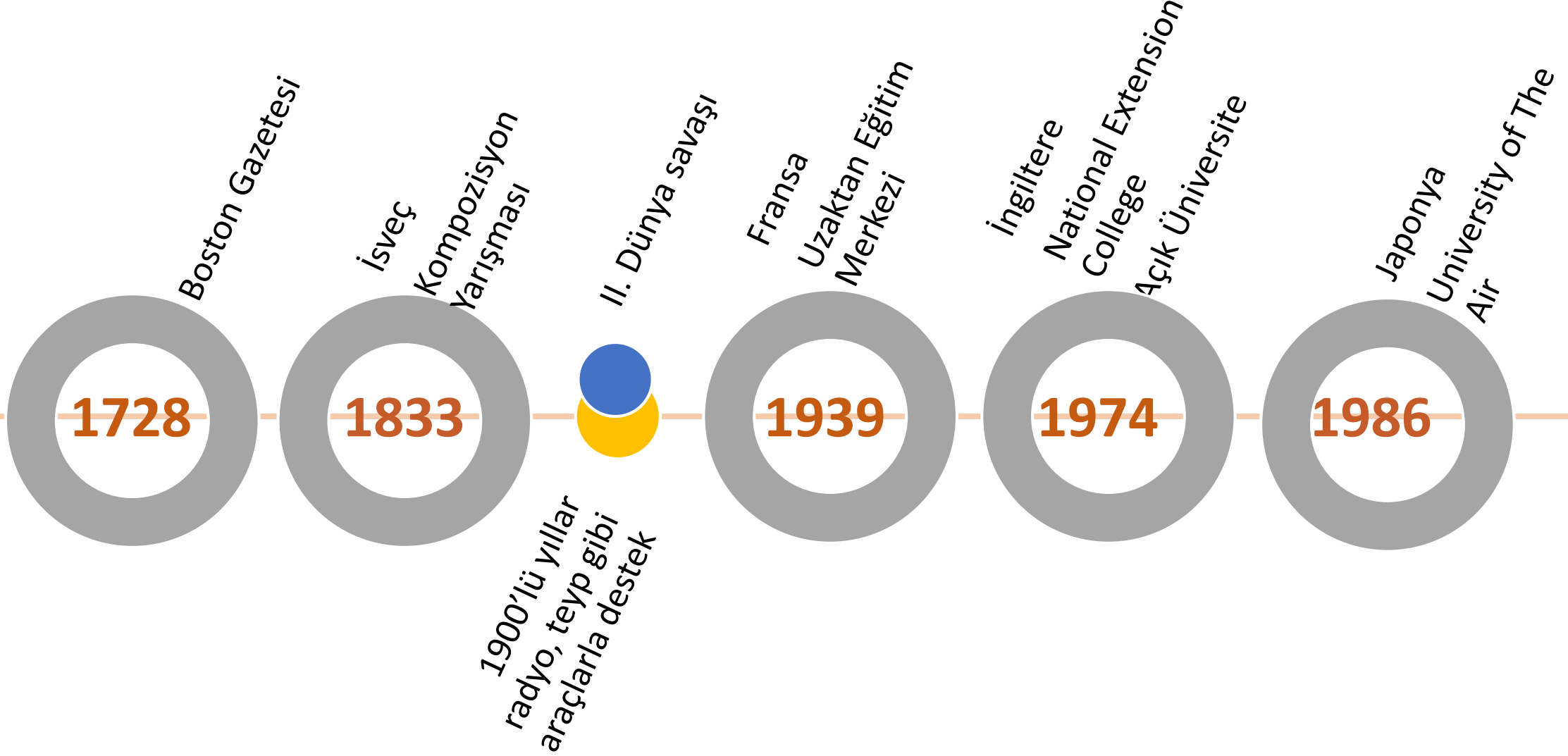
Arş. Gör. Şeyma ÇAĞLAR ÖZHAN

Bartın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü

Prof. Dr. Süleyman Sadi SEFEROĞLU

Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü

Uzaktan Eğitim

Açık Eğitim

- Eğitimde “açıklık” fikri ilk olarak John Dewey tarafından tartışılır:
  - Öğrenme merkezli ve katılımı temel alan yaklaşımların desteklenmesi,
  - Eğitimde erişim engellerini ortadan kaldırmaya çaba sarf edilmesi ve
  - Eğitimde kapalı yapılar, bireysel öğrenci ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik kısıtlamaları aşabilmek
- 2000'li yılların başında, eğitim teknolojilerinin hızla ilerlemesiyle, açık eğitim fikri ve uzaktan eğitim, **kitlelere sunulan çevrimiçi derslerin** tasarımı ve üretimi ile tam olarak hayata geçmiştir (Czerkawski, 2016).

Kaygılar

- Çevrimiçi öğrenmenin üniversite deneyiminin özünü oluşturan yüz yüze toplulukları yok edebilme ihtimali
- Az sayıda “yıldız profesörün” milyonlarca insana ders açabilme yetisiyle diğer kadrolarda olan akademisyenlerin ne olacağı?
- Uzun süre bilgisayar başında kalabilecek düzeyde motivasyona sahip olamayan öğrenenlerin nasıl başarıya ulaşacağı?
- İletişim, göz teması, jest, mimik kaybının öğrenci öğretmen arasındaki etkileşim azlığının sonuçlarının neler doğuracağı?

Kaygıların üstesinden gelebilmek adına açık çevrimiçi dersler; zaman konusunda tanınan özgürlük, katılımcı sayısı, temel alınan öğrenme anlayışı, öğrenen özellikleri gibi faktörler dikkate alınarak çeşitlenmiştir.

Amaç

Bu arařtırmada
açık çevrimiçi derslere
ilişkin güncel kavramların
incelenmesi, farklarının
ortaya konması ve
sınıflandırılması
amaçlanmaktadır.

Açık Çevrimiçi Dersler

**Kitlesele Açık
Çevrimiçi Dersler**

MOOC

**Eş Zamanlı Kitlesele
Çevrimiçi Dersler**

SMOC

**Kitlesele Özel Açık
Dersler**

MPOC

**Büyük Çevrimiçi
Açık Dersler**

BOOC

**Küçük Özel
Çevrimiçi Dersler**

SPOC

**Eş Zamanlı Küçük
Açık Dersler**

SSOC

**Topluluğa Özel Açık
Çevrimiçi Dersler**

COOC

Açık Çevrimiçi Derslerin Özellikleri Nelerdir?

**Kitlesele Açık
Çevrimiçi Dersler
MOOC**

KAÇD, çoğunlukla üniversiteler tarafından oluşturulan, içerisinde eğitimciler tarafından önceden çekilmiş eğitim videoları barındıran, ödevler verilebilen ve tartışma ortamlarını barındıran kitlesele açık çevrimiçi derslerdir.

**Küçük Özel
Çevrimiçi Ders
SPOC**

**Küçük Çevrimiçi
Dersler
BOOC**

Açık Çevrimiçi Derslerin Özellikleri Nelerdir?

**Kitlese Açık
Çevrimiçi Dersler
MOOC**

- * Bağlantıcılık
- * Coursera, Edx ve Udacity en bilinen platformlar,
- * Dersler için sertifika/kredi verilmekte,
- * Bazıları ücretsiz,
- * Sadece içerikle çok az etkileşim,
- * Öğitmen dönütü yok, bazen akranlardan dönüt,
- * Çoklu değerlendirme sistemi (log, quiz, ödev),

**Küçük Özel
Çevrimiçi Dersler
SPOC**

**Küçük Çevrimiçi
Kurslar
BOOC**

Açık Çevrimiçi Derslerin Özellikleri Nelerdir?

Kitlesele Açık
Çevrimiçi Dersler
MOOC

Eş Zamanlı Kitlesele
Çevrimiçi Dersler
SMOC

Kit

Küçük Özel
Çevrimiçi Dersler
SPOC

Eş Zamanlı Küçük
Açık Dersler
SSOC

Bazı KAÇD'ler dersin içeriği, kurgulanan yapı veya temel alınan anlayışa göre öğrenenlere zaman konusunda bütünüyle özgürlük tanımamaktadır. Öğrenenlerin farklı mekanlarda fakat **eş zamanlı** olarak grup çalışması için veya ders anlatımı için çevrimiçi olarak bir araya gelmesi beklenmektedir (Kaplan & Haenlein, 2016).

Açık Çevrimiçi Derslerin Özellikleri Nelerdir?

Kitlesele Açık
Çevrimiçi Dersler
MOOC

Eş Zamanlı Kitlesele
Çevrimiçi Dersler
SMOC

Kit

- * 10000 katılımcı,
- * Ücretli,
- * Sertifika/kredi
- * Genel özellikleri KAÇD'lere benzer

Küçük Özel
Çevrimiçi Dersler
SPOC

Eş Zamanlı Küçük
Açık Dersler
SSOC

Açık Çevrimiçi Derslerin Özellikleri Nelerdir?

Pekin Üniversitesi tarafından 2006 yılında çevrimiçi öğretmen eğitimi gerçekleştirmek amacıyla geliştirilmiştir.

Eğitmenin öğrencilerin ilgi alanına ve hazırbulunuşluk düzeyine göre açık derse kayıt olma kriterleri koyduğu KAÇD yapısındaki derslerdir.

**Kitlese Özel Açık
Dersler
MPOC**

Büyük Çevrimiçi
Açık Dersler
BOOC

İçerik Alanı Küçük
Açık Dersler
SSOC

Topluluğa Özel Açık
Çevrimiçi Dersler
COOC

Açık Çevrimiçi Derslerin Özellikleri Nelerdir?

- * 80-120 katılımcı,
- * Ücretli,
- * Sertifika/kredi,
- * 25 öğrenene 1 eğitmen,
- * Eğitmen kolaylaştırıcı,
- * İçerik, akran, eğitmenle etkileşim

**Kitlesel Özel Açık
Dersler
MPOC**

Büyük Çevrimiçi
Açık Dersler
BOOC

Öğrenciye Özel Açık
Dersler
SSOC

Topluluğa Özel Açık
Çevrimiçi Dersler
COOC

Açık Çevrimiçi Derslerin Özellikleri Nelerdir?

Kitlese Açık
Çevrimiçi Dersler
MOOC

Eş Z
Çe

Indiana Üniversitesi öğretim
üyelerinden Daniel Hickey
tarafından 2013 yılında ortaya
konmuştur.

Bireysel ve sosyal bağlılığı
sağlayacak nitelikte katılım
ilkelerini temel alarak
tasarlanan açık derslerdir.

ık

Büyük Çevrimiçi
Açık Dersler
BOOC

Küçük Özel
Çevrimiçi Ders
SPOC

uluğa Özel Açık
Çevrimiçi Dersler
COOC

Açık Çevrimiçi Derslerin Özellikleri Nelerdir?

Kitlesele Açık
Çevrimçi Dersler
MOOC

Eş Z
Çe

- * <500 katılımcı,
- * Wikifolio,
- * 3 ayrı ders modu (Rozet-Sertifika-Kredi),
- * Öz değerlendirme,
- * Yansıma,
- * Yapılandırılmış etkinlikler,
- * Akran desteğine vurgu

ık

Büyük Çevrimiçi
Açık Dersler
BOOC

Küçük Özel
Çevrimiçi Ders
SPOC

uluğa Özel Açık
Çevrimiçi Dersler
COOC

Açık Çevrimiçi Derslerin Özellikleri Nelerdir?

Kitlese Açık
Çevrimiçi Dersler
MOOC

Eş Zamanlı Kitle
Çevrimiçi Ders
SMOC

Küçük Özel
Çevrimiçi Dersler
SPOC

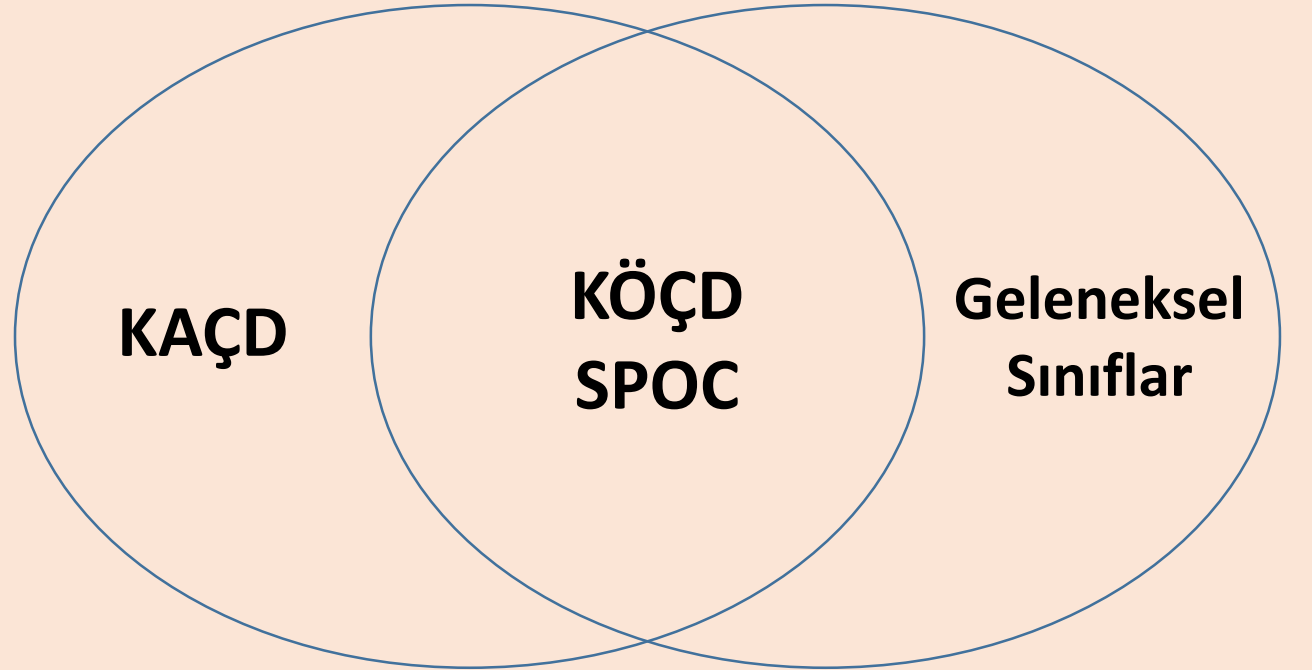
- * KÖÇD, öğrenmeye takviye bir biçimde kullanılan ve öğrenci verimliliği ve katılımını artırmayı amaçlayan çevrimiçi ortamlar olarak tanımlanmaktadır (Fox, 2013).
- * Benzer şekilde Armando ve Berkeley (2013) de KÖÇD'leri **geleneksel sınıf ortamıyla birlikte kullanılan KAÇD'ler** olarak ele almaktadır.
- * KÖÇD ifadesinde yer alan "küçük" sözcüğü dersin katılımcı sayısının geleneksel sınıflarla benzer olduğu anlamını taşımaktadır (Mutawa, 2017).

Açık Çevrimiçi Derslerin Özellikleri Nelerdir?

Kitlese Açık
Çevrimiçi Dersler
MOOC

Eş Zamanlı Kitle
Çevrimiçi Ders
SMOC

Küçük Özel
Çevrimiçi Dersler
SPOC

Açık Çevrimiçi Derslerin Özellikleri Nelerdir?

Kitlese Açık
Çevrimiçi Dersler
MOOC

Eş Zamanlı Kitle
Çevrimiçi Dersler
SMOC

Küçük Özel
Çevrimiçi Dersler
SPOC

- * 10-30 katılımcı,
- * ÖYS'ler ile çevrimiçi basamak gerçekleştirilir,
- * Öğretmen etkin,
- * Sınıf içi zamanı etkin kullanma olanağı,
- * Dönüştürülmüş öğrenme yaklaşımını destekleme,
- * Eğitim-öğrenci arasındaki iletişim ve etkileşim artırır,
- * Sertifika/Kredi,
- * Tümü ücretli

Açık Çevrimiçi Derslerin Özellikleri Nelerdir?

Kitlesele Açık
Çevrimiçi Dersler

MOOC

Eş Zamanlı Kitlesele
Çevrimiçi Dersler

SMOC

Kitlesele Özel Açık
Dersler

MPOC

Büyük Çevrimiçi
Açık Dersler

BOOC

Derslerin veya grup çalışmalarının eş zamanlı olarak gerçekleştiği KÖÇD'ler "eş zamanlı küçük özel çevrimiçi ders" olarak adlandırılmaktadır.

**Eş Zamanlı Küçük
Özel Çevrimiçi
Dersler
SSOC**

Topluluğa Özel Açık
Çevrimiçi Dersler

COOC

Açık Çevrimiçi Derslerin Özellikleri Nelerdir?

Kitlesele Açık
Çevrimiçi Dersler

Eş Zamanlı Kitlesele
Çevrimiçi Dersler

Kitlesele Özel Açık
Dersler
MPOC

Büyük Çevrimiçi
Açık Dersler
BOOC

Temelde eğitimin, katı bir standardizasyona tabii tutulduğu öğrenme kurumlarında etkili bir şekilde gerçekleşemeyeceğini, öğrenmeyi kişinin merakının ve hevesinin şekillendirdiğini ve eğitimin kişisel gelişim süreci olarak kavramsallaştırılması gerektiği fikri üzerine yapılandırılmıştır.

**Topluluğa Özel Açık
Çevrimiçi Dersler
COOC**

Açık Çevrimiçi Derslerin Özellikleri Nelerdir?

Kitlesele Açık
Çevrimiçi Dersler

Eş Zamanlı Kitlesele
Çevrimiçi Dersler

Kitlesele Özel Açık
Dersler
MPOC

Büyük Çevrimiçi
Açık Dersler
BOOC

Formal öğretim deneyimi az olan veya olmayan öğretmenlerin katkılarına dayanan az katılımcılı kar amacı gütmeyen çevrimiçi derslerdir.

**Topluluğa Özel Açık
Çevrimiçi Dersler
COOC**

Açık Çevrimiçi Derslerin Özellikleri Nelerdir?

Kitlesele Açık
Çevrimiçi Dersler

Eş Zamanlı Kitlesele
Çevrimiçi Dersler

Kitlesele Özel Açık
Dersler
MPOC

Büyük Çevrimiçi
Açık Dersler
BOOC

- * Öz yönelimli öğrenme,
- * Farklı coğrafya vurgusundan çok benzer merak-heves,
- * Anlık sorunlara yanıt olarak yapılanma,
- * Çevrimiçi öğrenme topluluğu

**Topluluğa Özel Açık
Çevrimiçi Dersler
COOC**

Açık Çevrimiçi Derslerin Karşılaştırmalı İncelemesi

Özellikler	MOOC SMOC	SPOC SSOC	MPOC	BOOC	COOC
Katılımcı olabilme	Binlerce katılımcı	10-30 kişi	80-120 kişi	<500	Az sayıda katılımcı
Amaç	Demokratik eğitim	Sınırlı katılımcı, etkin öğrenme	Öğrenen-eğitmen etkileşimini artırmak	Daha fazla etkileşim, etkin katılım ve bağlılığı sağlamak	Merak ve ihtiyaçlara göre şekillenen bir öğrenme ortamı oluşturmak
Etkileşim durumu	Daha çok içerik ile etkileşim	İçerik, öğrenen ve eğitmen ile etkileşim	İçerik, öğrenen ve eğitmen ile etkileşim	İçerik, öğrenen ve eğitmen ile etkileşim	İçerik, öğrenen ve eğitmen ile etkileşim
Öğretim şekli	Çevrimiçi öğrenme	Karma öğrenme	Çevrimiçi öğrenme	Çevrimiçi öğrenme	Çevrimiçi öğrenme
Sertifika/Kredi	Sertifika/Kredi	Sertifika/Kredi	Sertifika/Kredi	Sertifika/Kredi	Yok

Açık Çevrimiçi Derslerin Karşılaştırmalı İncelemesi-2

Özellikler	MOOC SMOC	SPOC SSOC	MPOC	BOOC	COOC
Materyallerin bireylere açık olma durumu	Açık	Çeşitli sınırlamalar var	Çeşitli sınırlamalar var	Açık	Açık
Öğretim ücretleri	Ücretsiz dersler yer almaktadır	Derslerin tümü ücretli	Derslerin tümü ücretli	Dersleri ücretsiz almak mümkündür	Ücretsiz
Öğretmenin konumu	Öğretmen rehber değildir merkezde değildir	Öğretmen öğrenenlerin gelişimini izlemekten sorumludur	Her 25 öğrenen için 1 öğretmen öğrenenlerin gelişimini izlemekten sorumludur.	Öğretmen rehber değildir merkezde değildir	Öğretmen topluluğun bir parçasıdır, topluluk üyelerine gerekli desteği sağlar
Dönüt	Öğrenen çok az dönütü genellikle akranlarından alabilir	Öğrenen, öğretmen ve akran dönütü alabilir	Öğrenen, öğretmen ve akran dönütü alabilir	Öğrenen düzenli olarak akranlarından dönüt alabilir	Öğrenen, öğretmen ve akran dönütü alabilir

Açık Çevrimiçi Derslerin Sınıflandırılması

	Yapılandırılmış Açık Dersler		Yapılandırılmamış Açık Dersler
	Sınırlı Katılımcı	Sınırsız Katılımcı	Sınırlı Katılımcı
Eş Zamanlı Olmayan Dersler (Asenkron)	SPOC		
	MPOC	MOOC	COOC
	BOOC		
Eş Zamanlı Dersler (Senkron)	SSOC		
	SMOC		-

Sonuçlar ve Öneriler

Sonuçlar

- Açık çevrimiçi dersler e-öğrenmenin bir parçasıdır, öğrenen otonomisini sağlamak için faydalı işlevlere sahip olduğu bilinmektedir.
- Hangi yapının öğrenme konusunda daha etkin olduğunun tartışılması söz konusu değildir.
- Her bir açık ders türünün avantaj, dezavantajları, katılımcı olma koşulları ve temel aldığı öğrenme anlayışı incelendiğinde; derslerden elde edilecek faydanın katılımcı özelliklerine, alınacak derse ilişkin kazanımlara göre farklılaşabileceği düşünülmektedir.

Sonuçlar

- KAÇD'ler gibi katılımcı sayısının sınırsız olduğu dersler
  - temel kuramsal eğitimler için daha uygun
- Beceri kazanmaya dönük derslerde
  - sınırlı katılımcıya sahip ve yüz yüze öğrenme basamağı da bulunan KÖÇD'ler daha uygundur.
- Kendi öğrenme sorumluluğunu alan bireyler için
  - eğitmenin merkezde ve rehber olmadığı KAÇD'ler daha uygun
- Öğrenme sorumluluğunu alamayan bireyler için
  - eğitmenin daha aktif olduğu diğer açık dersler daha uygundur

Öneriler

- Sonraki çalışmalarda bireysel farklılıklar, konu alanı özellikleri gibi öğrenme üzerinde etkili değişkenler incelenerek hangi tür açık dersin hangi durumlarda tercih edilebileceğine ilişkin çalışmaların gerçekleştirilebileceği düşünülmektedir.

Başvuru Kaynakları

- Altinpulluk, H., & Kesim, M. (2016).. The evolution of MOOCs and a clarification of terminology through literature review In *EDEN European Distance and E-Learning Network 2016 Annual Conference*, At Budapest, Hungary (pp. 220-231).
- Baggaley, J. (2014). MOOC postscript. *Distance Education*, 35(1), 126-132.
- Bozkurt, Ö. A. (2015). Kitlesel açık çevrimiçi dersler (Massive Open Online Courses-MOOCs) ve sayısal bilgi çağında yaşamboyu öğrenme fırsatı. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 1(1).
- Brooks, D. (2012). *The campus tsunami*. New York Times, May 3. Retrieved on June 25, 2014, from www.nytimes.com/2012/05/04/opinion/brooks-the-campus-tsunami.html.
- Chauhan, A. (2014). Massive open online courses (MOOCs): Emerging trends in assessment and accreditation. *Digital Education Review*, (25), 7-17.
- Combéfis, S., Bibal, A., & Van Roy, P. (2014). Recasting a Traditional Course into a MOOC by Means of a SPOC. *Proceedings of the European MOOCs Stakeholders Summit*, 205-208.
- Coursera. (2014). *Our student numbers*. Retrieved from <https://www.coursera.org/about/community>.
- Czerkowski, B. C. (2016). Networked learning: design considerations for online instructors. *Interactive Learning Environments*, 24(8), 1850-1863.
- El Khadiri, K., Labouïdya, O., Elkamoun, N., & Hilal, R. (2017). CloudSPOC: Additional face-to-face courses for an evolving higher education. *IJCSNS*, 17(8), 150.
- Frsa, P. S. (2015). *The big idea: Community open online courses*. Retrieved from <https://www.thersa.org/discover/publications-and-articles/rsa-blogs/2015/02/the-bigideacoocs/>
- Goldberg, L. R., Bell, E., King, C., O'Mara, C., McInerney, F., Robinson, A., & Vickers, J. (2015). Relationship between participants' level of education and engagement in their completion of the Understanding Dementia Massive Open Online Course. *BMC medical education*, 15(1), 60.
- Guàrdia, L., Maina, M., & Sangrà, A. (2013). MOOC design principles: A pedagogical approach from the learner's perspective. *eLearning Papers*, (33).
- Guo, W. (2014, October). From SPOC to MPOC--The effective practice of Peking University online teacher training. In *Educational Innovation through Technology (EITT), 2014 International Conference of* (pp. 258-264). IEEE.

Başvuru Kaynakları

- Guo, P. (2017). MOOC and SPOC, Which One is Better?. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 13(8), 5961-5967.
- Hickey, D. T., Kelley, T. A., & Shen, X. (2014, March). Small to big before massive: Scaling up participatory learning analytics. In *Proceedings of the Fourth International Conference on Learning Analytics And Knowledge* (pp. 93-97). ACM.
- Fox, A. (2013). From MOOCs to SPOCs. *Communications of the ACM*, 56(12), 38-40.
- Fryer, L. K., & Bovee, H. N. (2018). Staying motivated to e-learn: Person-and variable-centred perspectives on the longitudinal risks and support. *Computers & Education*.
- Jong, J. P. (2016). The effect of a blended collaborative learning environment in a small private online course (SPOC): A comparison with a lecture course. *Journal of Baltic Science Education*, 15(2).
- Kaplan, A. M., & Haenlein, M. (2016). Higher education and the digital revolution: About MOOCs, SPOCs, social media, and the Cookie Monster. *Business Horizons*, 59(4), 441-450.
- Kop, R., & Hill, A. (2008). Connectivism: Learning theory of the future or vestige of the past?. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 9(3).
- Liyanagunawardena, T. R., Adams, A. A., & Williams, S. A. (2013). MOOCs: A systematic study of the published literature 2008-2012. *The International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 14(3), 202-227.
- Martin, F. G. (2012). Will massive open online courses change how we teach?. *Communications of the ACM*, 55(8), 26-28.
- Mutawa, A. M. (2017). It is time to MOOC and SPOC in the Gulf Region. *Education and Information Technologies*, 22(4), 1651-1671.
- Pilli, O., & Admiraal, W. F. (2016). A taxonomy for Massive Open Online Courses. *Contemporary Educational Technology*, 7, 18.
- Sanchez-Gordon, S., & Luján-Mora, S. (2014). MOOCs gone wild. In *Proceedings of the 8th International Technology, Education and Development Conference (INTED 2014)* (pp. 1449-1458).
- Taneja, S., & Goel, A. (2014). MOOC Providers and their Strategies. *International Journal of Computer Science and Mobile Computing*, 3(5), 222-228.
- Uijl, S., Filius, R., & Ten Cate, O. (2017). Student Interaction in Small Private Online Courses. *Medical Science Educator*, 1-6.
- Verhagen, P. (2006). Connectivism: A new learning theory.
- Wenge, G. (2014). From SPOC to MPOC—the effective practice of Peking University online teacher training. Paper presented at the 2014 *International Conference of Educational Innovation through Technology (EITT)*.

Teşekkürler!

Arş. Gör. Şeyma ÇAĞLAR ÖZHAN

*Bartın Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü*

e-Posta: seymacaqlar@hacettepe.edu.tr